

نقش کسب و کارهای فناورانه دانش بنیان با رویکرد مدیریت جهادی در اقتصاد مقاومتی

تهیه و تنظیم:
محمدتقی امانپور
۳۰ بهمن ماه ۱۴۰۰

۱- از دست‌اندرکاران **انجمن اقتصاد مقاومتی** برای برگزاری این رویداد در روز ملی اقتصاد مقاومتی و کارآفرینی در تحقق پیگیری بیانات مقام معظم رهبری در رابطه با اقتصاد مقاومتی صمیمانه متشکر و سپاسگزارم.

۲- انجمن و اعضا آن تلاش فراوانی با بحث و بررسی و ارائه پیشنهادات و چاپ نشریه و پیگیری رفع مشکلات تولید و کارآفرینی انجام داده‌اند. اینکه این اقدامات چقدر موثر و مفید بوده‌است باید ارزیابی شود.

۳- بیانات محوری و استراتژیک مقام معظم رهبری برای جریان‌سازی با موضوعات تمدن‌ساز همچون **جهاد اقتصادی، اقتصاد مقاومتی، جهش تولید** و مشابه آنها نعمت بزرگی برای هوشیاری و جهت‌دهی فعالیت‌ها و جریان‌سازی است اما اینکه دست‌اندرکاران در هر مورد چگونه در تحقق آنها کوشیده‌اند نیازمند ارزیابی و آسیب‌شناسی است بویژه ارائه یک گزارش در خصوص میزان هم‌افزایی اقدامات انجام شده در هر یک از موضوعات در مجموع چه اثر بخشی در توسعه پایدار اقتصادی کشور داشته‌است نیز ضروری است. همچنین بررسی این موضوع که این شعارهای آرمانخواهانه از سوی دست‌اندرکاران چه مقدار جدی گرفته شده و عملیاتی شده نیز می‌تواند یک مطالبه انجمن اقتصادی مقاومتی از دست‌اندرکاران و حکمرانان ملی باشد.

۴- انتظار انجمن برای تحقق این شعارهای آرمانخواهانه چیست؟! اینکه مسئولین در تحقق آنها اعضاء انجمن راهمراهی کنند و مطالبات آنان را پاسخگو باشند کافی است یا رویکردهای کارآمد دیگری موردنیاز باشد.

۵- از همان ابتدا به دوستان هیئت موسس انجمن عرض کردم اگر واقعاً دنبال اقتصاد مقاومتی هستید دستیابی به آن دشوار و یا غیر ممکن نیست اما شرط اول و آخر آن است که ما بعنوان بخش خصوصی رویکرد خلق بازارهای کسب و کار نوآورانه داشته باشیم اگر چنین رویکردی نداشته باشیم **حاصل کار و فعالیت انجمن جز اقدامات نمایشی که به گفتار درمانی شبیه است** اثربخشی دیگری نخواهد داشت.

۶- اقتصاد مقاومتی بخشی از یک حکمرانی خوب است همانگونه که امنیت غذایی نیز بخشی از اقتصاد مقاومتی است که امروز به یک هدف استراتژیک آرمانی تبدیل شده است و در بحث امروز میتواند بازار هدف قابل بررسی باشد.

۷- تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی نیازمند یک حکمرانی کارآمد است. اینجانب به سهم خود گزارشی با عنوان **حکمرانی با رویکرد مدیریتی جهادی متکی به جهاد علمی گامی تحول‌گرا در تمدن‌سازی**

تدوین و در اختیار مسئولین قرار داده‌ام اگر اجازه دهند آنرا منتشر و در اختیار عموم قرار خواهیم داد.

۸- در این گزارش ضرورت حکمرانی کارآمد را در شناخت سرزمین و قابلیت‌های آن، شناخت واقع‌گرایانه چالش‌ها و ارائه راهکارهای عملیاتی و اقتصادی برای استفاده از ظرفیت‌ها و رفع چالش‌ها با رویکرد

مدیریت جهادی متکی به جهاد علمی ذکر شده و در حقیقت خلاصه‌ای از ۳۱۳ جلد کتاب موضوعی در سطوح مختلف حکمرانی است.

۹- اینکه حکمرانان فعلی کشور به چه میزان با منطق حکمرانی تمدن‌ساز آشنا هستند و به چه میزان برای مشاغلی که بعهدہ گرفته‌اند آموزش دیده‌اند و اینکه بعد از قبول مسئولیت به چه اموری مشغولند و آیا طی ۸ سال حکمرانی فراتر از عزل و نصب و پرداختن به امور جاری و چالش‌های تصدی‌گرایانه می‌توانند گامی تمدن‌ساز هم بردارند قابل بررسی و ارزیابی و نیازمند آسیب‌شناسی و هرگونه کمک و همراهی است.

۱۰- بخش خصوصی و نهادهای اجتماعی می‌توانند به سهم خود در این عرصه پرچمداری کنند، آنهم نه صرفاً از جنس مطالبه‌گری، زیرا توانائی حکمرانان برای عدم پاسخگویی به مطالبات بدون آنکه مشکلی پیش آید به یک تخصص تبدیل شده و آنجا که باید پاسخگو باشند نیز پاسخ تحول‌آفرینی ارائه نمی‌کنند و یا اینکه صرفاً به ذکر مشکلات و چالش‌ها و اثار محدودیت‌ها و اقدامات دشمنانه فرامولی بسنده می‌کنند.

۱۱- **انجمن چگونه می‌تواند در عرصه اقتصاد مقاومتی نقش آفرینی کند؟! قبلاً با دوستان بحث مفصل شده است که اگر یک بازار هدف انتخاب کنند و تعدادی از شرکت‌های بخش خصوصی با تشکیل یک بنگاه رهبری این بازار را هدف‌گذاری کنند مدل عملیاتی دانش‌بنیان برای آن طراحی شده که اوایل تشکیل انجمن ارائه و منتشر شد اما در دستور کار اجرا قرار نگرفت چون رویکرد اعضا انجمن بیشتر مطالبه‌گری بود تا فعالیت تمدن‌ساز. مدل مذکور بر اساس یک فعالیت علمی در کارگاه آموزشی خصوصی‌سازی در جهان سوم در دانشگاه هاروارد که اینجانب دو بار برای حضور دعوت شده‌ام تدوین شده است.**

۱۲- بی‌مناسبت نیست یک بازار هدف انتخاب کنیم مثلاً امنیت غذایی یک بررسی کوتاه بعمل آوریم که قابلیت‌های سرزمینی برای تحقق امنیت غذایی به چه میزان است و بویژه برای خلق بازارهای کسب‌وکار فناورانه با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان چگونه امنیت غذایی قابل دسترس است.

۱۳- ظرفیت‌های سرزمین برای تحقق امنیت غذایی را با یکدیگر مرور کنیم. وجود ۶۵۰۰ شرکت دانش‌بنیان، یکصد هزار مخترع، ۳۰۰ اندیشکده سیاست‌گذاری و نظریه‌پردازی، هزاران دانشگاه و ده‌ها هزار عضو هیئت علمی، ده هزار موسسه نیکوکاری، پانصد هزار نیکوکار حقیقی مستقل، ۱۱۰ هزار گروه جهادی، ۱۸ میلیون هکتار اراضی قابل کشت، یکصد میلیارد متر مکعب آب در اختیار در حال مصرف، یکصد هزار گونه گیاهی که با حذف وارسته‌های تکراری ۱۰ هزار گونه غیر تکراری وجود دارد که هزار گونه آنها تولیدات قیمتی با ارزش افزوده بالا دارند، صدها نژاد اصیل دام و طیور و آبزیان و یک اکوسیستم چهارفصل با تنوع قابلیت‌های تولیدات ارزشمند و بعضاً بی‌نظیر و انحصاری و همچنین بیش از ۲۵۰ هزار تحصیل کرده دانشگاهی متخصص کشاورزی بیکار؟! بخشی از قابلیت‌های سرزمین است.

۱۴- امنیت غذایی با زبان علمی ساده عبارت است از تولید غذای سالم، فراوان و قابل دسترس همگان از نظر قیمت، کیفیت و شبکه عرضه نیازمندی‌ها. در حال حاضر کشور با کمبود مواد غذایی، وابستگی وارداتی، ناسالم بودن محصولات و گرانی قیمت و فقدان شبکه سالم و گسترده عرضه مواجه می‌باشد.

۱۵- خروجی استفاده از ظرفیت‌ها تولید ۱۲۰ میلیون تن محصولات خام کشاورزی، ۱۰۰ میلیون تن ضایعات و محصولات جانبی کلاً به ارزش هشتاد میلیارد دلار، واردات ۱۰ میلیارد دلار کالای اساسی و نهاده‌های دام و طیور و آبزیان می‌باشد. برنامه‌ها و اقداماتی وجود دارد که بتواند تولیدات را به ۱۵۰ میلیون تن و ارزش آن را به یکصد میلیارد دلار برساند و با اولویت بندی در تولیدات، امنیت غذایی برقرار شود. البته همراه با سالم‌سازی تولیدات که ابزار و امکانات آن نیز فراهم است.

۱۶- **رویکرد حکمرانی در خلق ظرفیت‌های علم و فناوری رویکرد خرد و غیر فعال است.** نیروی متخصص تربیت می‌شود برای مهاجرت، مخترع جایی برای تجاری‌سازی محصول خود ندارد، شرکت دانش‌بنیان همه گونه حمایت می‌شود که به محصول فناورانه برسد آنگاه رها می‌شود و در توسعه یا خلق بازار حمایت نمی‌شود و بسیاری از موارد مشابه اینها مشکلاتی است که ناشی از فقدان رهبری بازارهای کسب و کار فناورانه می‌باشد.

۱۷- **آیا دستاوردهای علم و فناوری برای تحقق امنیت غذایی واقعی است؟** پاسخ روشن آن است که دستاوردهای علمی و فناوری کشور واقعی است اما به دلیل نبود دانش حکمرانی مطلوب مدل‌های مطلوب ایجاد بازار کسب و کار فناورانه وجود ندارد، همت و پشتیبانی جهادی وجود ندارد، به واردات سوبسید می‌دهیم و تولید داخلی مشابه باید با ارز آزاد با واردات رقابت کند فقدان رهبری بازار کسب و کارهای فناورانه باعث مشکلات مشابه به فراوانی از این قبیل شده است.

۱۸- **آیا واقعاً دستاوردهای فناورانه و شرکت‌های دانش بنیانی وجود دارد که بتوانند تولید غذای سالم فراوان و قابل دسترس همگان را فراهم کند.** اگر وجود دارد یک نمونه معرفی شود؟ برای توسعه بازار آن چقدر سرمایه‌گذاری نیاز است؟! و طی چه مدتی ما را به امنیت غذایی به سهم خود نزدیک می‌کند. در پاسخ کنجکاوانه به این سوالات در این فرصت کوتاه یک مورد فناوری متحول کننده مرور می‌شود. قابل ذکر است که برنامه ملی امنیت غذایی با هفت طرح ملی و ۱۹ پروژه ملی در دست تدوین است و فناوری معرفی شده یکی از ۱۹ پروژه ملی مذکور می‌باشد.

۱۹- **یک کارآفرین بازار تهران از خانواده دریانی‌ها و مشغول به کسب و کار سکه و ارز و ساعت و امثال آن ۱۱ سال قبل تصمیم می‌گیرد کسب و کار پول‌ساز خود را رها نموده و به گیلان مهاجرت کرده و در پارک علم و فناوری رشت به خلق فناوری تولید ریزجلبک بپردازد.** طی این مدت به قیمت‌های سال ۱۴۰۰ یکصد میلیارد تومان هزینه نموده است و به دستاوردهای شگرفی که به تنهایی و بصورت تعیین کننده می‌تواند ما را به امنیت غذایی نزدیک کند دست یافته است قابل ذکر است که ریزجلبک می‌تواند غذا و مکمل غذایی و داروئی برای انسان، دام و طیور و آبزیان و موجودات میکروسکوپی باشد گوشه‌ای از دستاوردها به شرح زیر است:

۱-۱۹) با جایگزینی مصرف ریزجلبک با کودهای شیمیایی در استخرهای پرورش ماهی ضمن افزایش کمیت تولید تا ۳۰٪ که با جلوگیری از تلفات حاصل می‌شود با سالم‌سازی آب و خاک گوشت سالم عرضه می‌شود. فقط در گیلان هشت هزار هکتار استخر پرورش ماهی وجود دارد که با تولید گوشت آلوده بیماری سرطان گوارشی را در گیلان و مرگ و میر ناشی از آن را برابر با کل کشور ارتقاء داده‌است. ریزجلبک سالم‌سازی و فراوانی تولید آبزیان را به همراه دارد بدون نیاز به واردات و همچنین با خلق بازارهای صادراتی برای کودهایی که مصرف نمی‌شود و همچنین گوشت سالم ماهی که مشتری فراوان دارد. می‌توند ارز آور باشد.

۲-۱۹) استفاده از ریز جلبلک در مزارع زراعت برنج ضمن افزایش کیفیت منجر به افزایش تولید تا ۴۰۰ کیلوگرم در هکتار شده است قابل ذکر است که فقط در شمال کشور ۶۰۰ هزار هکتار مزرعه کشت برنج وجود دارد که با جایگزینی جلبلک با کود شیمیایی بیش از ۲۰۰ هزار تن افزایش محصول خواهیم داشت که به عدد واردات آن خیلی نزدیک است. همچنین امکان استفاده از ریزجلبک در کلیه مزارع و باغات امکان پذیر می‌باشد که مراتب و در دست مطالعه و پایلوت‌سازی است.

۳-۱۹) پودر جلبلک با دارا بودن ۶۷٪ پروتئین، انواع ویتامین، روغن و آنتی اکسیدان ضمن تقویت سیستم ایمنی گیاهان و جانوران افزایش کیفیت و کمیت تولیدات را به همراه دارد به همین دلیل مصرف آن به عنوان مکمل در تولید غذای دام و طیور و آبزیان آغاز شده و دستاوردها غیر قابل باور است انتشار این دستاوردهای ملی می‌تواند منجر به خلق بازارهای جدید جذب سرمایه و اشتغال مولد و توسعه کسب‌کارهای جدید فناورانه شود.

۴-۱۹) پودر جلبلک یک مکمل غذایی و داروئی بی نظیر برای انسان است استفاده از قرص جلبلک نه فقط برای کوهنوردان ورزشندگان برای تامین غذا در شرایط بحرانی توسعه یافته بلکه روند رو به رشدی در زندگی روزانه شهروندان و بویژه مکمل غذایی ورزشکاران کسب شده و هر روز ارزش اقتصادی بالاتری پیدا می‌کند. نقش میکروجلبلک هر روز در فرایند کارآمدی و افزایش کمیت و کیفیت تولیدات کشاورزی بیشتر می‌شود و نیازمند مطالعات و پژوهش و خلق فناوری‌های تکمیلی و پشتیبان می‌باشد.

۵-۱۹) ماکرو جلبلک ها که ارزش غذایی کمتری دارند و تولید آنها بویژه در حاشیه دریاها و اقیانوس ها به سادگی بصورت وحشی و خودرو نیز مشاهده می شود یک ماده اصلی (بعنوان فیلرو پرکننده) در تولید غذای دام و طیور و آبزیان و همچنین تولید انرژی‌های تجدیدپذیر بوده و هر روز بیش از گذشته نقش پشتیبان استراتژیک امنیت غذایی را ایفا خواهد کرد.

۶-۱۹) تولید ریزجلبک با ارز آزاد با کود وارداتی با ارز دولتی در رقابت است یک رقابت ناعادلانه اما افتخار آفرین با گسترش تولید این محصول و جایگزینی و یا ایفای نقش مکمل در مصرف کود در بعضی از تولیدات میزان ارز حاصل از صرفه‌جویی در کودهای وارداتی و صادر کردن کودهای تولید داخلی می‌تواند به تدریج به ۳ تا ۵ میلیارد دلار در سال بالغ شود. این منبع مالی می‌تواند در یک صندوق حمایت از فناوری‌های امنیت غذایی همه گونه نقش آفرینی کند. ریز جلبلک با این نقش آفرینی

اقتصادی فرایندهای موجود مهندسی مالی امنیت غذایی را بازمهندسی خواهد کرد بگونه‌ای که دستیابی به امنیت غذایی در کشور درآمدها و ارزش‌آور باشد.

۱۹-۷) سرمایه‌گذاری در فناوری تولید انواع جلبک منحصر به مشارکت با شرکت مذکور نبوده و می‌تواند در موضوعات مختلف با مشارکت یا خرید فناوری و با رعایت همه‌جنبه‌های با اهمیت کسب‌وکار حرفه‌ای توسعه یابد و پشتیبان امنیت غذایی کشور شود. در ساختار فعلی حکمرانی نهادهای بسیاری خلق شده‌اند که بطور گسترده و خرد از شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری‌های خلق شده حمایت می‌کنند اما فاقد برنامه‌های ملی برای حل چالش‌های کلان همچون امنیت غذایی هستند. اگر بخش خصوصی بتواند بنگاه رهبری بازار امنیت غذایی را تاسیس کند و حمایت‌های خرد را مدیریت کرده و در قالب یک برنامه ملی پشتیبانی فناوری‌های مرتبط با امنیت غذایی قرار دهد امکان خلق ارزش افزوده بسیاری همراه با دستیابی به امنیت غذایی فراهم می‌شود و همچنین نهضت توسعه علم و فناوری موردنظر مقام معظم رهبری بصورت کارآمدی هدایت و اثربخش می‌شود و زحمات دست‌اندرکاران پرتلاش حامی تولید علم و فناوری نیر برجسته‌تر قابل تبیین است. ما به جهاد تبیین حسب رهنمود مقام معظم رهبری در این حوزه نیاز بسیار داریم تا با روشنگری هم از دستاوردها استفاده شود و هم امید به آینده تمدن‌ساز بیشتر شود.